

Pediatric Populasyonda Oftalmolojik Problemler

Editör
Mehmet ÇITIRIK

Hipokrat
Yayıncılık

©2023 Pediatrik Popülasyonda Oftalmolojik Problemler

ISBN: 978-605-72312-9-1

Tüm hakları saklıdır. 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri yasası gereği; bu kitabın basım, yayın ve satış hakları Hipokrat Yayınevi'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bölümler içinde kullanılan resim ve bilgilerin sorumluluğu o bölümün yazar(lar)ına aittir.

Editör

Prof. Dr. Mehmet ÇITIRIK

Yayıncı

Hipokrat Yayınevi

Proje Koordinatörü

Meryem YAVUZ

(MediHealth Academy)

Grafik-Tasarım

Fatih Şamil ULUDAĞ

Dilaver Emin KORKMAZ

Elif ÖZDİL

(MediHealth Academy)

Baskı-Cilt

Ankara Özgür Matbaacılık Basım Yayın Dağ. San. Tic. A.Ş.

1250 Cadde No: 25 Ostim OSB Yenimahalle / Ankara

Sertifika No: 46821

Hipokrat
Yayıncılık

Süleyman Sırrı Cad.No:16/2 Sıhhiye
Tel: (0312) 433 03 05-15 ANKARA
www.hipokratkitabevi.com

Önsöz

...Sevgili Kızıma ve Değerli Oğluma,

Değerli Okurlarımız

Güncel bilgilerdeki değişimin çok hızlandığı ve bu hızın 4 ay gibi kısa bir zamana düştüğü bir zamanda geçmiş bilgi ve uygulamaların yanına yeni bilgileri derleyip kitap halinde sunma girişimleri devam etmektedir.

Göz hastalıkları alanında birçok ulusal ve uluslararası kitaplar bulunmaktadır. Bunların önemli bir kısmı çok kıymetli bilgiler içermektedir. Fakat sadece pediatrik yaş-taki kişilerde görülebilen tüm göz hastalıklarını içeren bir kitap mevcut değildir. Genelde bu alandaki yazılar sadece pediatrik yaşlarda ortaya çıkan hastalıkları ele almaktadır ve bu durum bahsi geçen yaş ve dönemdeki tüm hastalıkları tanımlamak için yetersizdir. Bu noktadan yola çıkarak “Pediatrik Popülasyonda Oftalmolojik Problemler” ana başlığında ve 73 alt başlıkta bir kitap hazırlama girişiminde bulunduk.

Bu kapsamlı kitap, göz hastalıklarındaki epidemiyoloji, patogenezi, risk faktörleri, sınıflandırma, klinik tanı ve tedavilerdeki son gelişmeleri ele almaktadır. Kitap; göz hekimleri, pediatrik uzmanlar ve bu alanlarda çalışanlar için ideal bir kitap olmak üzere hazırlanmıştır. Bu kitabın iyi bir kaynak olacağı ve büyük fayda sağlayacağını temenni ediyoruz.

Kitabımızı okurları ile paylaşmaktan büyük mutluluk duyuyoruz. Bu vesileyle kitap bölümlerini yayınevi aracılığıyla akademik dünya ile paylaşan tüm yazarlara teşekkür ederim. Yayınevinin yönetici, editör ve çalışanlarına yazılarımızı yayınlama fırsatı verdikleri için en içten teşekkürlerimi sunarım.

Dr. Mehmet ÇİTİRİK
Editör
Ankara, 20.02.2023

Yazarlar

Ahmet Alp BİLGİÇ

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Ankara

Alev KOÇKAR

Ümraniye Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, İstanbul

Ali KELEŞ

Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Göz Hastalıkları Anabilim Dalı, Bilecik

Ali KÜÇÜKÖDÜK

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Göz Hastalıkları Anabilim Dalı, Karaman

Ali Mert KOÇER

Başakşehir Çam ve Sakura Şehir Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, İstanbul

Ali MEŞEN

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Göz Hastalıkları Anabilim Dalı, Kahramanmaraş

Asena KELEŞ ŞAHİN

Ordu Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Göz Hastalıkları Anabilim Dalı, Ordu

Aslıhan UZUN

Ordu Üniversitesi Tıp Fakültesi, Göz Hastalıkları Anabilim Dalı, Ordu

Ayşe BOZKURT OFLAZ

Selçuk Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Göz Hastalıkları Anabilim Dalı, Konya

Ayşe ÇETİN EFE

Beyoğlu Göz Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, İstanbul

Ayşe Gül Koçak ALTINTAŞ

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Tıp Fakültesi, Ankara Etlik Şehir Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Ankara

Ayşe Nur ÇOBAN

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Ankara Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Ankara

Ayşe TÜFEKÇİ BALIKÇI

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Ankara

Bedia KESİMAL

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Ankara

Berkay KIZILTAŞ

Adana Şehir Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Adana

Burak BİLGİN

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Göz Hastalıkları Anabilim Dalı, Kahramanmaraş

Burcu KAZANCI

Ankara Etlik Şehir Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Ankara

Burcu YÜCEKUL

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Haseki Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, İstanbul

Büşra Dilara YILDIRIM ERDAL

Ankara Etlik Şehir Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Ankara

Caner KARA

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Etlik Zübeyde Hanım Kadın Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Ankara

Çiğdem Ülkü CAN

Ankara Etlik Şehir Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Ankara

Elif Gamze ÖNDER

Elmadağ Dr. Hulusi Alataş Devlet Hastanesi, Göz Hastalıkları Bölümü, Ankara

Emine PANGAL

Kayseri Şehir Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Kayseri

Ender SIRAKAYA

Kayseri Şehir Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Kayseri

Eren EKİCİ

Ankara Etlik Şehir Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Ankara

Esat ÇINAR

Özel Ekol Hastanesi, Göz Hastalıkları Bölümü, İzmir

Esra DAĞ ŞEKER

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Ankara Şehir Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Ankara

Eşay Kıran YENİCE

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Etlik Zübeyde Hanım Kadın Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Ankara

Fahrettin AKAY

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Ankara

Fatma ÇORAK EROĞLU

Ankara Etlik Şehir Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Ankara

Fatma Sema AKKAN AYDOĞMUŞ

Ankara Şehir Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Ankara

Fuat YAVRUM

Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Göz Hastalıkları Anabilim Dalı, Antalya

Funda Ebru AKSOY

Beyoğlu Göz Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, İstanbul

Furkan Fatih GÜLYEŞİL

Sirt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Sirt

Gamze SARIÇİÇEK

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Ankara

Gökçen ÖZCAN

Polatlı Duatepe Devlet Hastanesi, Göz Hastalıkları Bölümü, Ankara

Gökhan ÖZGÜR

Samsun Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Göz Hastalıkları Anabilim Dalı, Samsun

Halil İbrahim ATEŞOĞLU

Bitlis Tatvan Devlet Hastanesi, Göz Hastalıkları Bölümü, Bitlis

Hande Hüsnüye TELEK

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Ankara

Hazan Gül KAHRAMAN

İzmir Buca Seyfi Demirsoy Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, İzmir

Huri SABUR

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Ankara

Hüsna TOPÇU

Beyoğlu Göz Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, İstanbul

İnci Elif ERBAHÇECİ TİMUR

Ankara Şehir Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Ankara

Yazarlar

Kader KASAR

Ordu Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Ordu

Kemal ÖRNEK

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Kırşehir

Kübra ÖZDEMİR YALÇINSOY

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Ulucanlar Göz Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Ankara

Mahmut CANKURTARAN

Reyhanlı Devlet Hastanesi, Göz Hastalıkları Bölümü, Hatay

Mehmet Akif EROL

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Van Bölge Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Van

Mehmet Gökhan ASLAN

Rize Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Rize

Merve BOZKURT GENÇER

Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Antalya

Merve SUBAŞI

Van Yüzcüncü Yıl Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Göz Hastalıkları Anabilim Dalı, Van

Mevlüt YILMAZ

Ankara Etlik Şehir Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Ankara

Muhammed BATUR

Van Yüzcüncü Yıl Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Göz Hastalıkları Anabilim Dalı, Van

Muhammet Arif ARASLAN

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Göz Hastalıkları Anabilim Dalı, Kahramanmaraş

Muhammet Derda ÖZER

Liv Hospital Ulus Hastanesi, Göz Hastalıkları Bölümü, İstanbul

Murat ERDAĞ

Başkale Devlet Hastanesi, Göz Hastalıkları Bölümü, Van

Mustafa ATAŞ

Kayseri Şehir Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Kayseri

Mustafa Salih KARATEPE

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Göz Hastalıkları Anabilim Dalı, Sivas

Mübeccel BULUT

Kahramanmaraş Necip Fazıl Şehir Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Kahramanmaraş

Naciye KABATAŞ

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Ankara

Neslihan BAYRAKTAR BİLEN

Ankara Şehir Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Ankara

Neslişah KUTLU UZAKGİDER

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, İzmir Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, İzmir

Neşe ARSLAN

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Ankara

Nihat AYDIN

Amasya Üniversitesi Sabuncuoğlu Şerefeddin Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Amasya

Nilüfer ZORLUTUNA KAYMAK

Kartal Dr. Lütüfi Kırdar Şehir Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, İstanbul

Nurettin BAYRAM

Ankara Etlik Şehir Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Ankara

Nurullah KOÇAK

On dokuz Mayıs Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Göz Hastalıkları Anabilim Dalı, Samsun

Osman ÇELİKAY

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Ankara

Özge HİKMET KÜÇÜKÖDÜK

Serbest Hekim (Pediatrist)

Pınar KAYA

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Ulucanlar Göz Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Ankara

Rabiatül Büşra AKDAN BİLEN

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Ankara Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Ankara

Rümeysa BİLMEZ

Van Yüzcüncü Yıl Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Göz Hastalıkları Anabilim Dalı, Van

Seda ÇEVİK KAYA

Kızılcahamam Devlet Hastanesi, Göz Hastalıkları Bölümü, Ankara

Selda ÇELİK DÜLGER

Ankara Etlik Şehir Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Ankara

Selma MEŞEN

Dr. Kemal Beyazıt Devlet Hastanesi, Göz Hastalıkları Bölümü, Kahramanmaraş

Semra KOCA

Kayseri Şehir Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Kayseri

Sevinç ATİK

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, İzmir

Sücatin İlker KOCAMIŞ

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Ankara

Şerife Gülhan KONUK

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Göz Hastalıkları Anabilim Dalı, Tokat

Şule BARMAN KAKİL

Kırıkhan Devlet Hastanesi, Göz Hastalıkları Bölümü, Hatay

Şule Nur ACAR DUYAN

Konya Şehir Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Konya

Tuğçe HOROZOĞLU CERAN

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Ankara

Ulviye KIVRAK

Dr. Lütfi Kırdar Kartal Şehir Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, İstanbul

Utku LİMON

Ümraniye Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, İstanbul

Yunus ALKAN

Derik Devlet Hastanesi, Göz Hastalıkları Bölümü, Mardin

Zuhal YILDIZ

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göz Hastalıkları Kliniği, Ankara

Zübeyde AYDIN BAŞEKİM

Özel Fuar Hastanesi, Göz Hastalıkları Bölümü, Afyonkarahisar

İçindekiler

Önsöz	i
Yazarlar.....	İii
İçindekiler.....	Vii

1. Bölüm	Pediatride Kavramlar ve Tanımlamalar	1
2. Bölüm	Türkiye'de ve Dünya'da Pediatrik Demografik Durum ve Epidemiyolojisi.....	5
3. Bölüm	Pediatrik Popülasyonda Oftalmolojik Hastalık İnsidansı ve Prevalansı.....	11
4. Bölüm	Pediatrik Popülasyonda Ektropion, Entropion ve Yönetimi	23
5. Bölüm	Pediatrik Popülasyonda Pitoz ve Yönetimi.....	29
6. Bölüm	Pediatrik Popülasyonda Benign Göz Kapağı Lezyonları ve Yönetimi	37
7. Bölüm	Pediatrik Popülasyonda Malign Göz Kapağı Lezyonları ve Yönetimi	43
8. Bölüm	Pediatrik Popülasyonda Konjenital Göz Kapağı Lezyonları ve Yönetimi.....	53
9. Bölüm	Pediatrik Popülasyonda Göz Kapağı Enfeksiyonları ve Yönetimi.....	61
10. Bölüm	Pediatrik Popülasyonda Lakrimal Sistem Bozuklukları ve Yönetimi.....	71
11. Bölüm	Pediatrik Popülasyonda Orbita Enfeksiyonları ve Yönetimi	79
12. Bölüm	Pediatrik Popülasyonda Enfektif Olmayan İnflamatuvar Orbita Hastalıkları ve Yönetimi	87
13. Bölüm	Pediatrik Popülasyonda Orbitanın Vasküler, Kistik, Tümöral Hastalıkları ve Yönetimi.....	95
14. Bölüm	Pediatrik Popülasyonda Kuru Göz ve Yönetimi.....	105
15. Bölüm	Pediatrik Popülasyonda Konjonktivitler, Konjonktiva Dejenerasyonları ve Yönetimi.....	111
16. Bölüm	Pediatrik Popülasyonda Keratitler ve Yönetimi	119
17. Bölüm	Pediatrik Popülasyonda Keratopatiler ve Yönetimi	133
18. Bölüm	Pediatrik Popülasyonda Kornea Ektazileri ve Yönetimi	139
19. Bölüm	Pediatrik Popülasyonda Kornea Distrofileri ve Yönetimi.....	151
20. Bölüm	Pediatrik Popülasyonda Kornea Dejenerasyonları ve Yönetimi.....	161
21. Bölüm	Pediatrik Popülasyonda Metabolik Keratopatiler ve Yönetimi	165
22. Bölüm	Pediatrik Popülasyonda Kornea ve Globun Konjenital Anomalileri ve Yönetimi	171
23. Bölüm	Pediatrik Popülasyonda Kontakt Lens Uygulamaları.....	181
24. Bölüm	Pediatrik Popülasyonda Kirma Kusurları	187
25. Bölüm	Pediatrik Popülasyonda Keratoplasti Uygulamaları.....	193
26. Bölüm	Pediatrik Popülasyonda Episklerit, Sklerit ve Yönetimi.....	203
27. Bölüm	Pediatrik Popülasyonda Episklerit, Sklerit Dışındaki Skleral Sorunlar ve Yönetimi	211
28. Bölüm	Pediatrik Popülasyonda Katarakt ve Katarakt Cerrahisi	215
29. Bölüm	Pediatrik Popülasyonda Katarakt Dışındaki Lens Problemleri ve Yönetimi.....	225
30. Bölüm	Pediatrik Popülasyonda İntraoküler Lens Problemleri ve Yönetimi	231
31. Bölüm	Pediatrik Popülasyonda Primer Konjenital Glokom.....	239
32. Bölüm	Pediatrik Popülasyonda İridokorneal Disgenesis ile İlişkili Glokom ve Yönetimi.....	245
33. Bölüm	Pediatrik Popülasyonda Fakomatöz ile İlişkili Glokom ve Yönetimi	253
34. Bölüm	Pediatrik Popülasyonda Sekonder Glokomlar ve Yönetimi	259
35. Bölüm	Pediatrik Popülasyonda Ön Üveitler ve Yönetimi	267
36. Bölüm	Pediatrik Popülasyonda İntermediate Üveitler ve Yönetimi	273
37. Bölüm	Pediatrik Popülasyonda Behçet Üveiti ve Yönetimi	285
38. Bölüm	Pediatrik Popülasyonda Bakteriye Enfeksiyonlarla İlişkili Üveitler ve Yönetimi	297
39. Bölüm	Pediatrik Popülasyonda Viral Enfeksiyonlarla İlişkili Üveitler ve Yönetimi.....	307
40. Bölüm	Pediatrik Popülasyonda Paraziter Enfeksiyonlarla İlişkili Üveitler ve Yönetimi	319
41. Bölüm	Pediatrik Popülasyonda Fungal Üveitler ve Yönetimi.....	327
42. Bölüm	Pediatrik Popülasyonda Juvenil İdiyopatik Artrit İlişkili Üveitler ve Yönetimi.....	331
43. Bölüm	Pediatrik Popülasyonda Sistemik Hastalıklarla İlişkili Üveitler ve Yönetimi	341
44. Bölüm	Pediatrik Popülasyonda Oküler Tümörler ve Yönetimi	351

45. Bölüm	Pediatric Populasyonda Oküler Tümör Tedavileriyle İlişkili Problemler ve Yönetimi.....	361
46. Bölüm	Prematüre Retinopatisi ve Yönetimi.....	369
47. Bölüm	Pediatric Populasyonda Retinal Ven Tıkanıklığı ve Yönetimi	381
48. Bölüm	Pediatric Populasyonda Retinal Arter Tıkanıklığı ve Yönetimi.....	389
49. Bölüm	Pediatric Populasyonda Kan Hastalıkları ile İlişkili Retinopati ve Yönetimi.....	399
50. Bölüm	Pediatric Populasyonda Konjenital Vasküler Anomaliler ve Yönetimi	409
51. Bölüm	Pediatric Populasyonda Koroid Neovaskülarizasyonları ve Yönetimi.....	417
52. Bölüm	Pediatric Populasyonda Santral Seröz Koryoretinopati ve Yönetimi.....	421
53. Bölüm	Pediatric Populasyonda Kistoid Makula Ödemi ve Yönetimi.....	429
54. Bölüm	Pediatric Populasyonda Fotoreseptör Distrofleri ve Yönetimi	439
55. Bölüm	Pediatric Populasyonda Retina Pigment Epiteli Distrofleri ve Yönetimi	447
56. Bölüm	Pediatric Populasyonda Koroid Distrofleri ve Yönetimi	453
57. Bölüm	Pediatric Populasyonda Albinizm ile İlişkili Retinopati ve Yönetimi.....	459
58. Bölüm	Pediatric Populasyonda Vitreoretinal Arayüzey Hastalıkları ve Yönetimi	467
59. Bölüm	Pediatric Populasyonda Patolojik Miyopi ve Yönetimi.....	473
60. Bölüm	Pediatric Populasyonda Regmatojen Retina Dekolmanı ve Yönetimi	479
61. Bölüm	Pediatric Populasyonda Eksudatif Retina Dekolmanı ve Yönetimi	489
62. Bölüm	Pediatric Populasyonda Traksiyonel Retina Dekolmanı ve Yönetimi.....	495
63. Bölüm	Pediatric Populasyonda Vitreus Opasiteleri ve Yönetimi.....	505
64. Bölüm	Pediatric Populasyonda Paralitik Şaşlıklar ve Yönetimi.....	511
65. Bölüm	Pediatric Populasyonda Non-Paralitik Şaşlıklar ve Yönetimi.....	519
66. Bölüm	Pediatric Populasyonda Optik Sinir Hastalıkları ve Yönetimi.....	527
67. Bölüm	Pediatric Populasyonda Pupilla Hastalıkları ve Yönetimi	537
68. Bölüm	Pediatric Populasyonda Sistemik Hastalıklarla İlişkili Optik Nöropatiler ve Yönetimi.....	543
69. Bölüm	Pediatric Populasyonda Ön Segment Yaralanmaları	553
70. Bölüm	Pediatric Populasyonda Arka Segmenti Etkileyen Travmalar ve Yönetimi	565
71. Bölüm	Pediatric Populasyonda Az Görme ve Rehabilitasyonu	571
72. Bölüm	Pediatric Populasyonda Görme Kaybı ile İlişkili Sorunlar.....	577
73. Bölüm	Pediatric Populasyonda Komorbiditeler ve Yönetimi.....	585
	Dizin	591

PEDİATRİDE KAVRAMLAR VE TANIMLAMALAR

Zübeyde AYDIN BAŞEKİM

Pediatri, neonatal dönemden itibaren bebek, çocuk ve ergenlerin (yaklaşık 18-19 yaşına dek) fiziksel, sosyal ve psikolojik sağlığı ile ilgilenerek, bu yaş grubunun tam bir potansiyele ulaşmış yetişkinler olarak hazırlanmasına imkan sağlayan bir tıp dalıdır. Gerek yeni doğan bebekler gerekse henüz kendini ifade edemeyen yaş grupları dahil olmak üzere oldukça geniş bir yaş grubunu kapsamaya nedeniyle zorlu bir bilim dalı olarak görülmektedir.

Pediatri, bir asırdan fazla bir süre önce, çocukların sağlık problemlerinin yetişkinlerin sağlık problemlerinden farklı olduğuna dair artan farkındalığa karşın tıbbi bir uzmanlık dalı olarak ortaya çıkmıştır. Pediatriğin bir tıp dalı olarak ortaya çıkışı 15.yy'da Batı'da Dört İncunabula (XV, LV, LVI, LX)'nın yayımlanmasına dayanır (1).

Pediatri terimi Yunanca sözcükler olan pais "çocuk" ve iatros "doktor"dan türetilmiş olup "çocukların şifacısı" anlamına gelmektedir. Tarihsel köken bakımından Fransızca pédiatrie sözcüğü ile günümüzdeki yaygın kullanımını almıştır. Türkçe tıp terimi olarak pediatri ve/veya pediatri şeklinde kullanılmaktadır. Tıpkı İngilizcede pediatrics veya peditry şeklinde kullanıldıkları gibi (2).

Genel kabul gören ilk pediatri hastanesi, Haziran 1802'de Paris'te önceki bir yetimhanenin yerinde açılan Hopital des Enfants Malades'tir (Fransızca: Hasta Çocuklar Hastanesi) (3). 1899 yılında bugün Şişli Etfal Hastanesi olarak bilinen o zamanki adıyla "Hamidiye Etfal Hastahane-i Alisi" ülkemizdeki ilk çocuk hastanesidir.

Pediatristler 18-19 yaş altındaki bireylerin profesyonel bakımında "kilit kişiler"dir ve bu bireylerin klinikte, evde, okulda ve toplumda ihtiyaç duyulan hizmetleri ve kaynakları sağlamak için gereken verileri (sosyal pediatri) ve uzman görüşünü sağlar. Bu sebeple pediatristler yalnızca belirli organ sistemleri, genetik ve biyolojik süreçlerle değil, bunun yanında çocukların ve ailelerinin sağlığı ve esenliği üzerinde büyük etkileri olabilecek çevresel, psikososyal, kültürel ve politik etkilerle de ilgilenmektedir. Çocukluk yenidoğan döneminden itibaren onsekiz yaşına kadar geniş bir yaş dönemini kapsar ve bu uzun süre son derece çeşitli ihtiyaçları, yetenekleri ve potansiyelleri içermektedir. Çocukluk, evrensel bir deneyimdir. Bir toplumun varlığını idame etmesi için çocuklarının olması ve onları olabildiğince kusursuz yetiştirip, sosyal, psikolojik, fizyolojik ve mental olarak korumaya yönelik yöntemlerinin olması gerekir. Böyle bir toplulukta yetişen çocuklar sayesinde, o toplumda geleceğe dönük maddi-manevi kültürel vizyonu dünyaya en iyi şekilde sunma şansını verilecektir.

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesinin 24. Maddesine Göre;

Bir çocuğun olabilecek en iyi sağlık düzeyine kavuşma, tıbbi bakım ve rehabilitasyon hizmetlerini veren kuruluşlardan yararlanma hakkı vardır. Hiçbir çocuğun bu tür tıbbi hizmetlerden yararlanma hakkından yoksun bırakılmamasını güvence altına almak gereklidir. Devletler bu hakkın tam olarak uygulanmasını takip ederler. Bu maddenin amacı; bebek ve çocuk ölüm oranlarının düşürülmesi, bütün çocuklara gerekli tıbbi yardımın ve tıbbi bakımın temel sağlık hizmetlerinin geliştirilmesine önem verilerek sağlanması, temel sağlık hizmetleri çerçevesinde ve başka olanakların yanı sıra kolayca bulunabilen tekniklerin kullanılması ve besleyici yiyecekler ve temiz içme suyu sağlanması

PEDİATRİK POPÜLASYONDA ORBİTA ENFEKSİYONLARI VE YÖNETİMİ

Asena KELEŞ ŞAHİN

Orbita enfeksiyonları, orbita ve periorbital dokuları etkileyen, görme kaybı, beyin apsesi, kavernöz sinüs trombozu ve menenjit gibi yaşamı tehdit eden komplikasyonlara neden olabilen önemli bir klinik durumdur. Her yaş grubunda görülmele birlikte çocukluk döneminde tanı ve tedavisi komplikasyonlardan kaçınmak için aciliyet gerektirir.

Enfeksiyonların patogenezi ve yayılımında orbita venöz dolaşımı özellik arz eder. Orbita venöz sistemi fasiyal ve kraniyal venöz sistemle anastomozedir, bu durum enfeksiyonların kavernöz sinüsün septik trombozu ve ardından kraniyal sinir tutulumuna kadar ilerlemesine neden olabilir. Ayrıca orbital venlerin valv içermemesi de enfeksiyonların retrograd yayılmasına yol açar (1,2).

Orbita enfeksiyonları lokalize olduğu dokulara ve enfeksiyonun yayılımına göre değerlendirilir. Orbita septumu, enfeksiyonların lokalizasyonu ve değerlendirilmesinde önemlidir. Septum orbital rime tutunarak üst kapakta levator aponevrozu ile tars üst kenarına, alt kapakta ise tarsın alt kenarına yapışır. İnce fibröz bir doku olan orbita septumu, önündeki yumuşak dokuları (preseptal) etkileyen enfeksiyonların septum arkasında (postseptal) orbitaya yayılmasını engelleyen bir bariyer görevi görür. Orbita enfeksiyonunun yayılımını ve ciddiyetini belirtmek için 1970 yılında Chandler tarafından tanımlanan sınıflandırma yaygın olarak kullanılmaktadır. Enfeksiyonlar orbita septumu ile ayrılmış anatomik alanlara göre preseptal selülit, orbital selülit, subperiostal apse, orbital apse ve kavernöz sinüs trombozu olarak sınıflandırılır (3). Orbita enfeksiyonlarının Chandler sınıflandırması **Tablo 1**'de verilmiştir.

Tablo 1. Orbita enfeksiyonlarının Chandler sınıflandırması	
Kategori	Grup
Preseptal selülit	1
Orbital selülit	2
Subperiostal apse	3
Orbital apse	4
Kavernöz sinüs trombozu	5

Orbita enfeksiyonları, çocukluk döneminde genellikle paranasal sinüs veya diş enfeksiyonu gibi lokal bir odaktan komşuluk yoluyla gelişmele birlikte, otit, pnömoni, menenjit gibi hastalıkları takiben bakteriyemi sonucu da görülebilir. Akut rinosinüzit orbita enfeksiyon vakalarının %66-82'sinden sorumludur (4). Medialde etmoidal sinüs ile orbita arasında çok ince bir kemik yapı olan lamina papyracea bulunur ve ethmoid sinüs enfeksiyonlarının bu alandan orbitaya yayılmasını kolaylaştırır. Çocuk yaş döneminde preseptal selülit, orbital selülit ve subperiostal apse, sinüzitin komplikasyonu olarak daha sık görülmektedir. Literatürde bakteriyel akut rinosinüzit tanısı ile acil servislere başvuran çocukların %0,7'sinde orbital selülitin orbital ve intrakraniyal komplikasyonları belgelenmiştir (5,6). Çocuklarda nadir de olsa tedaviye yanıt alınmadığı durumlarda orbita enflamasyonları, göz kapağı ödemi yapabilecek sistemik bozukluklar (örn; kalp yetmezliği, hipoproteinemi), travma ve neoplazmlar orbita enfeksiyonlarının ayırıcı tanısında akılda tutulmalıdır.

PEDİATRİK POPÜLASYONDA FAKOMATÖZ İLE İLİŞKİLİ GLOKOM VE YÖNETİMİ

Ali Mert KOÇER

Fakomatozlar diğer adıyla nörokutanöz sendromlar; göz, deri ve santral sinir sisteminde karakteristik bulgularla seyreden konjenital hastalık grubudur. Bugüne kadar birçok nörokutanöz sendrom tanımlanmış olmasına rağmen bu bölümde glokom ile ilişkili olarak daha sık görülen nörokutanöz sendromlar ana hatları ile sunulacaktır.

STURGE-WEBER SENDROMU (ENSEFALOTRİGEMİNAL ANJİYOMATOZİS)

Sturge-Weber Sendromu (SWS) ipsilateral leptomeningeal anjiyom, faysal kutanöz hemanjiyom (nevus flammeus ya da Porto şarabı lekesi) ve ipsilateral koroidal kavernöz hemanjiyom ile karakterizedir. Nörolojik semptomlar genellikle infant ve yetişkin dönemde değişen derecelerde epilepsi, hemiparezi veya zeka geriliği olarak ortaya çıkabilir. İnsidansı 1:20,000 ile 1:50,000 arasında değişmektedir (1). Sporadik olarak her iki cinsten aynı oranda görülür. GNAQ genindeki somatik mozaik mutasyon sonucu hücre proliferasyonu artar ve apoptozis inhibe olur. Genellikle tek taraflı tutulum olsa da nadir olgularda her iki taraflı tutulum görülebilir.

Oküler bulgular hastaların yaklaşık %50'sinde görülebilmektedir (2). Göz bulguları arasında belirgin episkleral damarlar, iris heterokromisi, retinal vasküler tortuosite, koroidal hemanjiyom ve görme alanı defektleri bulunmaktadır. Glokom en sık görülen göz bulguları arasında yer almakta olup görülme sıklığı %30 ile %70 arasında değişmektedir (2). Glokom tanısı bimodal yaş dağılımı gösterir. Hastaların yaklaşık %60'ı hayatının ilk bir yılı içerisinde konjenital glokom tanısı alırken, %15'i 5-9 yaşları arasında tanılmaktadır (2). Alt ve üst göz kapağında beraber tutulum görülen olgularda glokom görülme sıklığı artmaktadır. Sadece üst göz kapağı tutulan olgularda %21, her iki göz kapağı tutulan olgularda %72 oranında glokom saptanmaktadır. Ayrıca, episkleral venöz malformasyon varlığının glokom riskini arttırdığı belirtilmektedir (3).

Glokom tipik olarak nevus flammeus görülen tarafta ortaya çıkmaktadır. Açık kapanması glokomu görülen az sayıda olgu bildirilmesine rağmen en sık görülen klinik tablo ilerleyici görme alanı kaybına neden olan açık açılı glokomdur. Patofizyolojisinde öne çıkan iki ana teori ön kamara açısının malformasyonu ve artmış episkleral venöz basıncıdır. Venöz basınç artışının episkleral venlerdeki ilerleyici hipertrofi ve dilatasyondan kaynaklandığı düşünülmektedir (4). Ön kamara açısının malformasyonu erken başlangıçlı glokom (konjenital/infantil) ile ilişkilendirilirken, artmış episkleral venöz basınç daha çok geç başlangıçlı glokoma (juvenil) neden olmaktadır (5). Aköz dışı akıma karşı direnç oluşturan anormal ön kamara açısının gonyoskopik muayenesinde açığı kapatan ve öne yerleşim gösteren siliyer cisim ve iris kökü ile ön kamara açısının yeterince gelişmediği görülebilmektedir (2). Ön kamara yapılarının öne rotasyonu sonucu nadir olarak periferik anterior sineşi ve buna bağlı glokom görülebilmektedir. Geç başlangıçlı glokom görülen olgularda ise gonyoskopik incelemede normal açı elemanları görülmesine rağmen artmış episkleral venöz basınca bağlı olarak Schlemm kanalında kan görülebilmektedir. Glokom görülmeyen olgularda ise ipsilateral nevus flammeus olan göz ile kontralateral

PEDİATRİK POPÜLASYONDA FUNGAL ÜVEİTLER VE YÖNETİMİ

Nilüfer ZORLUTUNA KAYMAK

Fungal ajanlar koroid, retina ve vitreusun fungal enfeksiyonu olan fungal korioretinitlere ve endoftalmiye neden olurlar. Bu ajanlar göze, sistemik bir odaktan kan yoluyla ulaşarak endojen enfeksiyona ya da travma veya cerrahi sonrası ulaşarak egzojen enfeksiyona neden olurlar. Oküler fungal enfeksiyonlar genellikle cerrahi geçirmiş hastalar, sistemik mantar enfeksiyonu olan immünsüprese hastalar, sistemik mantar enfeksiyonu olan immünkompetan hastalar, intravenöz ilaç bağımlıları ve oküler travma geçiren hastalarda görülür.

Günümüzde endojen fungal endoftalmi ve korioretinitlerin görülme oranının oldukça düşük olduğu ve bazı çalışmalarda bu oranın <%1 olduğu bildirilmiştir (1). Fungal endoftalmilerin düşük oranda görülmesi antifungal tedavideki gelişmeler, erken-etkin tedavi ve klinik şüphede profilaktik tedavi uygulanmasıyla açıklanmaktadır (2).

Candida albicans çocuklarda görülen fungal endojen endoftalmilerin en sık nedeni olup bu bölümde daha detaylı olarak yer verilecektir (3). *Aspergillus* da pediatrik grupta izole edilebilen bir diğer fungal ajandır (4).

Klinik

Hastaların kliniği etiyolojik ajana göre farklılık göstermektedir. Hastalık tek ya da çift taraflı görülebilir. Hastalar asemptomatik olabileceği gibi görme azlığı, kızarıklık, ağrı, ışık hassasiyeti, uçuşma şikayetleri ile de başvurabilir. Çocuk hastaların şikayetlerini ifade etmedeki zorluk ve/veya yetersizlikleri her zaman göz önünde bulundurulmalıdır. Muayenede korneada keratik presipitatlar, kornea ödemi, korneal infiltratlar, ön kamara reaksiyonu, hipopyon, iriste granülom, vitritis, koroidal ve retinal infiltratlar ve periflebit görülebilir. Ayrıca kapak ödemi, propitozis ve göz hareketlerinde kısıtlılık gibi ekstraoküler bulgular da eşlik edebilir (5,6)

Tanı

Infectious Disease Society of America (IDSA) fungal enfeksiyon tanısı aldıktan sonraki ilk bir hafta içinde tüm hastalara dilate fundus muayenesi yapılmasını önermektedir. Buna rağmen farklı ülkeler maliyet-etkinlik oranını ve göz tutulum olasılığının düşük olmasını dikkate alarak dilate fundus muayenesi yapılması ile ilgili farklı yaklaşımlar benimsemektedir (1,7,8). Ancak çocuk hastaların şikayetlerini ifade etmedeki zorluk ve/veya yetersizlikleri her zaman akılda bulundurulmalı ve kan kültürlerinde üreme bulunan çocuklara dilate fundus muayenesi yapmaktan kaçınılmamalıdır. Riskli hastalar, predispozan faktörler ve klinik şüphe hekimin tanıya yönelmesini sağlar. Kesin tanı vitreus parasentezi ile alınan materyalden PCR ile etkenin gösterilmesiyle konur (9). Klinik olarak şüphelenilen vakalarda pozitif kan kültürü sonucu da tanı koydurur (10).

Tedavi

Medikal ve cerrahidir. Antifungal ajanlar sistemik ve intravitreal olarak uygulanabilir. Birden çok sayıda intravitreal enjeksiyon gerekebilir. Medikal tedavi enfeksiyon hastalıkları uzmanı ile işbirliği içinde ve en az 4-6 hafta olacak şekilde uygulanmalıdır. Cerrahi

PEDİATRİK POPÜLASYONDA FOTORESEPTÖR DİSTROFİLERİ VE YÖNETİMİ

Tuğçe HOROZOĞLU CERAN

GİRİŞ

Retina, santral sinir sisteminin bir uzantısı olup ışığın ilk reaksiyon oluşturduğu tabakadır. Retinanın dış nükleer tabakasında ortalama 4,6 milyon koni hücresi varken 92 milyon rod hücresi bulunmaktadır. Rodlar karanlıkta görmekte sorumlu olup, Fovea dışındaki fotoreseptörlerin %90'ından fazlasını oluşturmaktadırlar. Koniler ise aydınlıkta görmeden ve renkli görmeden sorumludur. Koniler sayıca az olmasına rağmen foveada bulunmaları nedeniyle yüksek keskinlikte görmeye vazgeçilmez role sahiptirler. Koni ve rodların yoğunluğu nazal retinaya doğru artmaktadır. Rod ve koni hücrelerinin dış segmentleri retinaya ulaşan ışığın absorbe ederler. Koni ve rodlar kendilerine özgü proteinler içermektedirler. Işığın absorpsiyonu ile 11-cis retinal all-trans retinale dönüşmekte ve opsin indüklenerek ışık iletim kaskadı aktive olmaktadır.

Fotoreseptörlerin dış segmentlerine komşu olan retina pigment epitel hücreleri dış segmentlerin fagositozundan, fotoreseptörlerin beslenmesinden ve retinoid metabolizmasından sorumludurlar.

Fotoreseptörlerin kalıtsal hastalıkları kalıtsal körlüklerin en sık nedenidir. Retina pigment epitel hücrelerinin kalıtsal hastalıkları kalıtsal körlüklerin 2. en sık nedenidir. Fotoreseptör distrofileri koni ve rodlardan hangisini daha çok etkilediğine göre isimlendirilmektedir. Ancak koni distrofisi olarak adlandırdığımız hastalıklar ilerleyen dönemde rod fonksiyonlarını da etkilemekte bu yüzden koni distrofilerinin büyük bir kısmı koni-rod distrofisi olarak isimlendirilmektedir. Koni ve koni-rod distrofileriyle ilgili 25'ten fazla gen tanımlanmıştır. Vakaların yaklaşık %66'sı otozomal resesif, yaklaşık %33'ü otozomal dominant ve çok az bir kısmı ise X'e bağlı olarak katılmaktadır.

Hasta öyküsü ve fundus muayenesi koni veya koni-rod distrofilerinden şüphelenmemizi sağlasa da kesin tanıya yardımcı testlere ihtiyaç duymaktayız. Yardımcı testler hastanın retinal fonksiyonunu değerlendirmektedir. Elektroretinogram (ERG) herediter retinal distrofilerde vazgeçilmez testimizdir. Bunun için tam alan ERG (full-field ERG) bize hem rod hem de konilerin fonksiyonu hakkında bilgi vermektedir. Çocuklarda ERG testi uygulamak 7 yaşa kadar zor olabilmektedir. Testin yapılmasının zorunlu olduğu halde anestezi yöntemlerinden yardım alınabilir. ERG testi doğumdan 6 ay sonra değişiklik göstermektedir. Günümüzde ERG, ISCEV'in (International Society for Clinical Electrophysiology of Vision) belirlediği kriterlere göre uluslararası olarak standartize edilmiştir. ERG'de 5 farklı yanıt kaydedilmektedir. Bunlar; sadece rod yanıtı, sadece koni yanıtı, maksimum kombine rod-koni yanıtı, ossillatuvar yanıt ve 30 Hz titreşme (flicker) yanıtlarıdır. Koni distrofileri koni yanıtında anormallik gösterirken, retinitis pigmentosa (RP) hastaları rod yanıtında anormallik gösterirler. Rod ve konilerin birlikte olan distrofilerinde de yanıtın genliğinde ve yanıtın başlangıç zamanında progresif kötüleşme meydana gelmektedir.

Kalıtsal herediter fotoreseptör hastalıkları başlıca 4 gruba ayrılabilir:

1. Konjenital durağan gece körlükleri
2. Koni distrofileri

PEDİATRİK POPÜLASYONDA ÖN SEGMENT YARALANMALARI

Rümeysa BİLMEZ, Muhammed BATUR

KİMYASAL GÖZ YARALANMALARI

GİRİŞ

Oküler kimyasal ile yaralanmalar, hafif iritasyondan görme hatta göz kaybına kadar etkileri olabilen travmalardır. Medikolegal göz acillerinden biridir. Kimyasal maddenin pH, volüm, temas süresi, konsantrasyon gibi özellikleri travmanın şiddetini belirler.

EPİDEMİYOLOJİ

Kimyasal yanıklar tüm oküler travmaların %7,7-%18'ini oluşturur (1). Mağdurların çoğu genç erkektir. Genellikle iş ve ev kazası olarak meydana gelmekle beraber, suikast, terör saldırıları sebepli de gerçekleşebilir. Pediatrik popülasyonda ev temizlik malzemele-ri ile ilgili kazalar sık görülmektedir (2).

ALKALİ YARALANMALAR

Kimyasal yaralanmaların 2/3'ünü oluşturur. Asit yaralanmalara göre daha ciddidir. Alkaliler asilere göre gözün iç tabakalarına daha kolay penetre olur. Böylece stroma, endotel, iris, lens siliyer cisim gibi göz içi yapılarda daha çok hasar oluşur. En yaygın yaralanma oluşturan sebepler amonyak (NH₃), kül suyu (NaOH), kireç (Ca(OH)₂), potasyum hidroksit (KOH) ve magnezyum hidroksit (Mg(OH)₂). Kireç alkali hasarın en sık sebebidir. Kirecin oluşturduğu hasarda kalsiyum sabunlarının oluşturduğu bariyer etkisi sebebiyle diğer alkali travmalara göre daha sınırlı bir hasar oluşur. Amonyak ve kül suyunun oluşturduğu hasar ise en şiddetli alkali travmalara sebep olur. Amonyak temasından sadece saniyeler sonra ön kamaraya ve aköz humöre penetre olarak pH'ı yükseltir (3,4). Aköz pH'sının 11,5 üzerine çıkması geri dönüşsüz göz içi hasarlara sebep olur (5).

ASİT YARALANMALAR

Asit yaralanmaları, alkali yaralanmalara göre daha az yıkıcıdır. Genellikle yüzeysel hasar yaparlar. Bunun nedeni epitel proteinlerinin asit yaralanması sonrası ani çökmesi asit penetrasyonunun önünde bariyer oluşturur. Bununla birlikte kuvvetli asitler tıpkı alkaliler gibi kolaylıkla göze penetre olabilir. En sık yaralanma sebebi olan asitler sülfirik asit (H₂SO₄), sülfürlü asit (H₂SO₄), hidroklorik asit (HCl), nitrik asit (HNO₃), asetik asit (CH₃COOH), formik asit (CH₂O₂) ve hidroflorik asitdir (HF). Karbonik asit, asetik asit sayıflara örnekken, hidroklorik asit, nitrik asit kuvvetli asitlere örnektir. Asetik asit organik asitlere örnekken, hidroklorik asit mineral asitlere örnektir. Mineral asitler genellikle daha şiddetli yaralanmalara sebep olur.